GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe unŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĖ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 246. Sâmbătă, 1 (13) Noemvre. 1886.

Brașovŭ, 1 Novembre 1886.

Biuroulŭ telegraficŭ ne-a comunicatŭ erĭ scirea, că Sobrania bulgară a alesŭ pe prințulŭ Waldemar de Danemarca principe alŭ Bulgariei și că o deputațiune se va duce la Cannes, unde se află prințulŭ Waldemar, ca sĕ'i comunice votulŭ Sobraniei.

Prin alegerea unei rudenii deaprópe a Țarului, representanții poporului bulgarŭ credeau că vorŭ împăca în cele din urmă pe Țarulŭ, cu tóte că generalulŭ Kaulbars adresase în ḑilele acestea o nouă notă guvernului bulgarŭ, repețindu'i din nou hotărîrea Rusiei d'a declara nevalabilŭ orice votŭ alŭ actualei Sobranii.

In fața acestei atitudinĭ a Rusiei, fiăcare își punea întrebarea, că óre prințulŭ Waldemar primi-va sĕ se urce pe tronulŭ Bulgariei, ca alesulŭ unei Sobranii a cărei legalitate Rusia nu vrea s'o recunóscă?

Pressa germană, care se vede că nu era rĕu informată, 'și-a esprimatŭ dela începutŭ îndoiala în acéstă privință și spunea aprópe cu siguranță, că prințulŭ va refusa alegerea sa ca principe alŭ Bulgariei.

Și acéstă îndoială își avea motivele sale. Se scie, că pressa oficiósă bulgară declarase că noulŭ principe alesŭ, orĭ cine ar fi elŭ, trebue sĕ calce pe urmele fostului principe Alexandru de Battenberg. Acésta însemna, că prințulŭ Waldemar, fiindŭ alesŭ principe alŭ Bulgariei, are negreșitŭ sĕ vină în conflictŭ cu rudenia sa, cu Țarulŭ, care nu voesce sĕ tracteze Bulgaria ca statŭ autonomŭ, ci ca provinciă rusă.

Ceea ce se aștepta s'a întêmplatŭ.

Prințulŭ Waldemar, fiindŭ încunosciințatŭ, pe cale telegrafică, de regența bulgară, că Sobrania i-a încredințatŭ tronulŭ și cu elŭ destinele Bulgariei, a rĕspunsŭ că refusă a primi alegerea sa ca principe alŭ Bulgariei.

Dér chiar décă ar fi avutŭ țăria d'a nu se da îndĕrĕtŭ nicĭ chiar dinaintea eventualității d'a-și atrage mânia Țarului, încă are motivŭ d'a refusa sĕ priméscă tronulŭ Bulgariei.

In fața atitudinei Europei, care nu cutéză a pune capĕtŭ uneltirilorŭ rusescĭ în Bulgaria; în fața atitudinei șovăitóre a marelorŭ puterĭ, care încuragiază totŭ mai multŭ pe Rusia a nu se abate din calea pe care a apucatŭ și a merge mereu înainte: negreșitŭ că noulŭ principe alŭ Bulgariei ar fi amenințatŭ în totŭ momentulŭ d'a se întórce érăși de unde a venitŭ.

Etă prin urmare atâtea motive, care trebue că au făcutŭ pe prințulŭ Waldemar de Danemarca sĕ refuse alegerea sa ca principe alŭ Bulgariei.

Situațiunea în care e adusă Bulgaria, grație câtorva trădătorĭ și Europei, care amŭ puté ḑice că nu mai esistă, e din cele mai critice.

Nu rĕmânŭ decâtŭ două căi de alesŭ: orĭ că Rusia va înăbuși, prin revolte séu chiar printr'o ocupare a Bulgariei, curentulŭ sănătosŭ, liberalŭ și independentŭ în Bulgaria și astfelŭ se va aștepta o „regulare definitivă,“ cum s'a ḑisŭ în mesagiulŭ de deschidere a delegațiunilorŭ austro-ungare, orĭ că Europa va eși din apatia în care se găsesce și va lua posițiune contra Rusiei.

O „regulare definitivă“ într'altŭ înțelesŭ decâtŭ celŭ arătatŭ nu se póte admite, décă e vorba sĕ nu se 'mpingă gravitatea situațiunei până la unŭ conflictŭ cu Rusia.

Se póte că în vederea acestei eventualități se lucréză la o strînsă apropiare între Austro-Ungaria și Anglia, ale cărorŭ vederĭ în cestiunea bulgară nu diferŭ. Salisbury a declaratŭ într'unŭ discursŭ ce l'a ținutŭ la 10 Noemvre, că sfaturile Austro-Ungariei esercită o mare influință asupra cabinetului britanicŭ.

Se vorbesce cu siguranță chiar, că'deja s'ar fi făcutŭ începutulŭ unei înțelegerĭ între monarhia nóstră și între Anglia. Ambasadorulŭ englezŭ din Viena a avutŭ o convorbire cu contele Kalnoky, căreia i se dă și mai mare însemnătate din causa plecărei ambasadorului englezŭ la Londra. Acéstă împrejurare face sĕ se crédă, că apropiarea dintre Austro-Ungaria și Anglia a isbutitŭ.

Adevĕrulŭ e, că suntŭ destule semne, care arată că situațiunea a ajunsŭ a fi de nesuferitŭ. Ḑiarele oficióse germane accentuéză necesitatea d'a întra Germania în acțiune ca mijlocitóre și împăciuitóre între Austro-Ungaria și Rusia.

Stândŭ lucrurile așa de rĕu, nu e mirare că comisiunea delegațiunei ungare pentru afacerile esterne a găsitŭ că e timpulŭ sĕ învite pe contele Kalnoky a face aḑi tabloulŭ situațiunei politice și a arăta principiele de care s'a condusŭ la discutarea cestiunei bulgare.

Până în momentulŭ de față nu scimŭ ce va fi rĕspunsŭ contele Kalnkoy. In totŭ casulŭ, destăinuirile sale, pe câtŭ posibilŭ îi va fi fostŭ a le face aḑi în delegațiune, ne vorŭ da și nouĕ putința d'a pĕtrunde mai multŭ prin vĕlulŭ, ce acopere situațiunea politică și gândulŭ guvernului comunŭ asupra viitórei sale atitudinĭ în cestiunea bulgară.

Pressa streină și discursulŭ tronului.

Ḑiarele din Germania întêmpină cu simpatiă discursulŭ ce l'a pronunțatŭ monarhulŭ Austro-Ungariei la deschiderea delegațiunilorŭ.

„Norddeutsche Allg. Ztg.“(germ.), organulŭ lui Bismarck, ḑice: Mesagiulŭ împĕratului Franciscŭ Iosifŭ vine tocmai la timpŭ, pentru a reduce îngrijirile la adevĕrata lorŭ valóre. Căcĭ deși mesagiulŭ admite, că încurcăturile bulgare pricinuescŭ seriόse îngrijirĭ, arată cu tóte astea, că în tóte părțile esistă intențiunĭ pacînice.

„Vossische Ztg“ (germ.) scrie: Nu e nevoiă de multă dibăciă, ca sĕ se recunóscă, că Austro-Ungaria n'a datŭ Rusiei mână liberă în Bulgaria, ci că Rusia e aprópe de punctulŭ, în care maltratarea Bulgariei însemnéză o vătămare a intereselorŭ Austro-Ungariei.

„Journal de St. Petersbourg“ (rusŭ) constată caracterulŭ pacînicŭ alŭ discursului împĕratului Austriei. E de speratŭ, că cooperarea puterilorŭ amintită de împĕratulŭ Austriei va urma într'unŭ modŭ, că ea va sprijini răbdătórea, dér hotărîta acțiune a Rusiei, spre a înlătura elementele revoluționare, care se opunŭ restabilirii ordinei legale în Bulgaria.

„Novoje Vremja“ (rusŭ) vede din discursulŭ tronului, că Austria nu va încrucișa planurile Rusiei. Acésta se mulțămesce sĕ-i se recunóscă dreptulŭ sĕu, d'a restabili o ordine a lucrurilorŭ, care corespunde intereselorŭ Rusiei. Iritațiunea din Ungaria e de căutatŭ în nisuințele separatiste ale acestei țĕrĭ.

„Petersburskija Viedomosti“ (rusŭ) interpretéză discursulŭ tronului astfelŭ, că Austria stăruesce ca și Rusia pe lângă tractatulŭ din Berlinŭ, și că prin urmare e posibilă o resolvare pacînică.

„Sviet“ (rusŭ) ḑice că discursulŭ tronului pune pe Rusia în rêndulŭ Saxoniei în cestiunile europene.

„Novosti“ (rusŭ), accentuândŭ superioritatea armatei ruse celei austriace, sfătuesce sĕ ridice Rusia mănușa ce i'a aruncat'o Austria. Acum ocupațiunea e îndoitŭ necesară.'

„Morning Post“ și *„Daily News“* (engleze) nu se îndoiescŭ, că mesagiulŭ va esercita o influință liniștitóre.

„Daily Chronicle“ (engl.) e de părere, că discursulŭ, cu totŭ tonulŭ pacînicŭ și reservatŭ, arată că Austro-Ungaria va adopta în fine o politică energică.

„Daily Telegraph“ (engl.) accentuéză, că discursulŭ nu concede Rusiei nicĭ o influință deosebită în Bulgaria. Anglia se va alătura de sigurŭ programului austro-ungarŭ.

„Débats“ (francesŭ) găsesce, cu tótă greutatea situațiunei, că discursulŭ tronului e liniștitorŭ; unŭ discursŭ prea optimistŭ ar fi dispusŭ pe Ungurĭ a nu găsi justificată sporirea bugetului de rĕsboiu și ar fi datŭ Rusiei *carte blanche.* Vedĭ bine, o ruptură póte urma chiar declarațiunilorŭ pacînice. Dér acésta nu e de admisŭ, fiindcă unŭ mare aliatŭ împedecă acésta, și apoi nicĭ Germanii Austriei și în fondŭ nicĭ Ungurii nu vréu sĕ scie nimicŭ de rĕsboiu. Décă Austro-Ungaria ar voi sĕ combată preponderanța rusă în Bulgaria, ar fi avutŭ până acum 20 de ocasiunĭ.

Gladstone și adressa deputațilorŭ bulgarĭ.

Mai mulțĭ deputațĭ bulgarĭ adresaseră, precum amŭ comunicatŭ, d-lui Gladstone o rugare, ca sĕ'șĭ rădice încă odată puternica sa voce în favórea Bulgariei.

O telegramă din Londra ne comunică acum rĕspunsulŭ ce l'a datŭ Mr. Gladstone deputațilorŭ bulgarĭ. Elŭ ḑice, că părerile sale, relativŭ la provinciile autonome séu emancipate ale imperiului otomanŭ, nu s'au schimbatŭ. Dênsulŭ consideră, că libertățile obținute dela Sultanulŭ suntŭ destinate folosinței acestorŭ provincii și nu se învoesce cu aceea, ca ele sĕ fiă înstreinatŭ cu totulŭ séu în parte profitulŭ cuiva, fiă orĭ cine ar fi. Țarulŭ Alexandru a întreprinsŭ o nobilă acțiune obținêndŭ pentru Bulgaria o independență supusă unorŭ obligațiunĭ echitabile; dér tótă nobleța acestei acțiunĭ ar dispărea, décă Bulgaria ar trebui sĕ recaḑă într'o altă servitute din partea Rusiei.

Mr. Gladstone persistă în credința, că Țarulŭ actualŭ va rĕmânea fidelŭ tradițiunilorŭ, carĭ au câștigatŭ predecesorului sĕu o gloriă și unŭ renume meritatŭ. Elŭ nu s'a cugetatŭ nicĭodată, că ar fi o datoriă a sa d'a-și rădica vocea în împrejurările de față, căcĭ avea și are totdéuna convingerea, că din norocire nu esistă în Anglia nicĭ o divergință de opiniunĭ în acéstă privință, și nicĭdecum nu se póte îndoi despre fidelitatea cu care sentimentulŭ Angliei e representatŭ prin lordulŭ Salisbury în consiliurile Europei.

SCIRILE ḐILEI.

Cu ocasiunea deschiderii delegațiunilorŭ, în conversațiunea ce a avut'o cu d-lŭ deputatŭ bucovinénŭ și membru în delegațiunea austriacă *Lupu,* despre efectele rĕsboiului vamalŭ cu România, Maiestatea Sa monarhulŭ nostru a esprimatŭ speranța, că în curêndŭ *se va pune capĕtŭ rĕsboiului vamalŭ.*

—x—

»Magy. Polgár«, avêndŭ în vedere sosirea carnevalului, recomandă arangiatorilorŭ de balurĭ într'unŭ articulŭ de fondŭ, sĕ aranjeze *balurile în favorulŭ „kulturegylet“-ului,* pentrucă o datorință mai „patriotică« ca acésta ḑice, că nu esistă. Ba în înflăcăratulŭ sĕu »patriotismŭ« foia bugetară speréză că, deși nu vorŭ fi simțindŭ lipsa culturei unguresci pe care o profeséză „kulturegylet“-ulŭ, dér celŭ puținŭ avêndŭ în considerațiune alte interese ale progresului și desvoltărei, spre carĭ tinde reuniunea acésta, vorŭ face ca sĕ intre în tabĕra lorŭ și acele elemente ale naționalităților, pe a cărorŭ parte inteligentă ḑice, că ar trebui sĕ conteze că, pe nisce puternicĭ aliațĭ în acéstă luptă pentru binele comunŭ. Și așa mai departe își continuă »Magy. Polg.“ aiurările sale, închipuindu-și »Kulturegylet“-ulŭ ca unŭ centru comunŭ de înfrățire a tuturorŭ naționalităților.— Au și începutŭ kulturegyletiștii sĕ tremure de gróza fiascurilorŭ, de aceea nu'i mirare că au greșitŭ și acum adresa.

—x—

Deși de vre-o 4—5 ḑile nu ne putemŭ plânge nicĭ pe aicĭ contra frigului, dér raportulŭ ce se face din părțile mai interne ale Ardélului arată unŭ timpŭ multŭ mai căldurosŭ ca pe la noi. Pe la Clușiu căldura era Mercurĭ de 14 grade. Pe acolo timpulŭ séměnă mai multŭ a primă-véră. In comitatulŭ Trei-Scaune căldura e ca prin luna lui Iulie. Pădurile, câmpurile, grădinele suntŭ înflorite.

—x—

Din *Sighisóra* se scrie, că la tĕrgulŭ de tómnă ce s'a ținutŭ la începutulŭ lunei Noemvre n., vacile cu lapte s'au vêndutŭ cu 20—30 fl., bivolițele cu vițelŭ cu 60 fl. celŭ multŭ. Carnea de vită e cu 16—20 cr. chilogr.

Cluşiulŭ precum se vede este prea preocupatŭ de isprăvile »kulturegyletiste« şi de aceea póte nu şi-a trasŭ sémă nicĭ pănă astădĭ, că deşi vitele fiindŭ fórte eftine preţulŭ cărnei în Cluşiu a rĕmasŭ totŭ cum a fostŭ: carnea de vită cu 38 cr. ér cea de porcŭ cu 44 cr.

—x—

Cărbunĭ de pétră dela *Petroşenĭ* treceau fără a fi vămuiţĭ în România. De acum însĕ se plătesce o vamă de 50 francĭ de vagonŭ. In acéstă privinţă se scrie din Bucurescĭ către „Pol. Corr.“: „Oficiile de vamă românescĭ au pusŭ pe cărbunii mineralĭ de provenienţă din Ardealŭ — şi carĭ pănă acum puteau trece graniţa fără vamă — o taxă de $^1/_4$ francŭ de majă metrică. Acéstă mĕsură însĕ nu e de consideratŭ ca o represalie de vamă, ci trebue a se reduce simplu acolo, că pănă acum cărbunii ardelenescĭ erau consideraţĭ dreptŭ cărbunĭ de piatră, făcêndu-se însĕ analisa şciinţifică s'a doveditŭ, că aceştia suntŭ numai cărbunĭ brunĭ, ér pe exportulŭ acestora esistă mai de multŭ o taxă vamală de $^1/_2$ francŭ.

—x—

D-lŭ *Pavelŭ Rotariu*, advocatŭ şi redactorŭ alŭ „Luminătorului“, anunţă în acestŭ ḑiarŭ, că a pusŭ sub tiparŭ unŭ manualŭ, carele va cuprinde *legea nouă comunală* cu esplicaţiunĭ şi formulare la diferiţii paragrafĭ, precum şi raportulŭ cu alte legĭ. Manualulŭ acesta va apăré celŭ multŭ în 14—20 de ḑile în mărime de 7—8 cóle de tiparŭ, formatŭ octavŭ, portativŭ.

—x—

Lângă *Veczel*, în comitatulŭ *Huniădórei*, s'a găsitŭ unŭ frumosŭ esemplarŭ a unei monede comemorative a lui Domiţianŭ şi s'a predatŭ museului din Deva.

—x—

In *Cluşiu* siguranţa publică lasă fórte multŭ de doritŭ. Ḑiarele unguresci din Cluşiu de repeţite orĭ s'au plânsŭ contra acestei împrejurărĭ şi mereu constată nevoia d'a se îmulţi poliţiştii. Marţĭ nóptea locuitorulŭ *Ioanŭ Nicheforŭ* fŭ atacatŭ de unŭ necunoscutŭ în mijloculŭ drumului, care îlŭ lovì cu bâta în capŭ. Atentatorulŭ o luà la fugă, dér atacatulŭ, neperḑêndu-şĭ puterile, a făcutŭ arătare poliţiei, căreia i-a succesŭ a prinde pe atentatorŭ, în persóna lui *Antal Gabor*.

Păgubirea Sibiiului prin rĕsboiulŭ vamalŭ.

„Siebenbürgisch-Deutsches-Tagblatt“ scrie între altele în numĕrulŭ sĕu din 9 Noemvrie n. următórele:

„Nu tóte părţile ardelene suntŭ în aceeaşĭ mĕsură păgubite prin rĕsboiulŭ vamalŭ; anume greu suntŭ lovite părţile limitrofe, şi între ele nu mai puţinŭ Sibiiulŭ. E greu negreşitŭ a se face o acurată apreţiare în cifre a pagubei, dér trebue sĕ încercămŭ a o face, căcĭ mai pĕtrunḑêndŭ cu privirea în economia singuratică se póte judeca, câte rane a causatŭ cetăţenilorŭ noştri rĕsboiulŭ vamalŭ; *aprópe tóte cercurile* orăşenimei nóstre suntŭ nemijlocitŭ atinse de urmărĭ.

Asociarea legătorilorŭ de perii a purtatŭ în anii trecuţĭ comerciu însemnatŭ cu România. Acestŭ comerciŭ e îndoitŭ lovitŭ prin rĕsboiulŭ vamalŭ, căcĭ productele nu şi le mai potŭ exporta, de altă parte de acolo nu se potŭ importa rîmătorĭ. Prin acésta ei suntŭ împedecaţĭ în importarea materialului brutŭ, şi astfelŭ suferŭ o pagubă de maĭ multe sute florenĭ.

Lustruitorii stau si mai rĕu. Ei vĕpsiau pe anŭ mai multŭ de 2000 carĕ, care se lucrau în Sĕlişte şi Rĕşinarĭ, şi tóte le exportau în România. Socotindŭ carulŭ numai cu 6 fl., resultă o pagubă de 12,000 fl. pe anŭ.

Şi mai multŭ păgubiţĭ suntŭ *căldărarii*. Ciocanulŭ lui M. Fabriţius din Orlatŭ lucra arama mai multŭ pentru România. Prin urcarea vămii dela 26 la 70 francĭ, lì s'a făcutŭ comercianţilorŭ românĭ imposibilă importarea mărfurilorŭ de soiulŭ acesta şi e întrebare, décă mai merită se lucre ciocanulŭ. Fraţii Fabriţius lucrau aprópe esclusivŭ pentru România, şi anume eĭ furnisau aparatele de lipsă pentru industria de spirtŭ, carĭ erau scutite de vamă. Prin introducerea unei taxe de 70 francĭ pentru 100 chilograme, s'a făcutŭ exportulŭ imposibilŭ. Totŭ aşa nu se mai potŭ exporta cazanele, ce le fabrica C. F. Wachsmann. Aicĭ e vorba de ruinarea unui ramŭ de industriă, ce începuse a se desvolta frumosŭ.

Curelarii exportau în mare mĕsură şerpare, curele şi hamurĭ, acum nu sĕ mai póte. Urmarea de aci e, că toţĭ măestrii caută sĕ le vêndă în patriă, şi aşa preţurile au trebuitŭ sĕ scadă aşa de multŭ, încâtŭ toţĭ suntŭ păgubiţĭ.

Papucarii pierdŭ 8—10,000 fl. pe anŭ. Şi ei ca şi legătorii de perii au o pagubă îndoită şi anume: perderea exportului şi imposibilitatea de a-şĭ aduce parte din materialulŭ brutŭ din România. Mai alesŭ importau de acolo pentru lucrulŭ lorŭ piei de oi şi capre.

Mai greu loviţĭ suntŭ póte *fânarii*. Ei au lucratŭ aprópe exclusivŭ pentru România, şi nu vĕdŭ putinţă de a afla o pieţă în ţéră ca în schimbulŭ pieţii perdute, aşa că o parte şi-au strămutatŭ locuinţa imediatŭ în România; cei rĕmaşĭ aicĭ, încă suntŭ conduşĭ de asemenea gândurĭ.

Mĕsarii suferŭ şi ei o pagubă nu puţinŭ însemnată; ei o socotescŭ aprópe la 3—4000 fl. pe anŭ.

Mai greu suferŭ *postovarii*. Şi ei suntŭ păgubiţĭ mai multŭ prin aceea, că s'a făcutŭ importarea materialului brutŭ din România imposibilă. A procura lână de alt-undeva, încă nu e lucru uşorŭ. Sĕ socotimŭ pe puţinŭ, că ei importau din România numai 36,000 ocale de lână pe anŭ, atuncĭ se urcă paguba, ce o suferŭ postovarii nostri numai prin urcarea vămii la 25,000 fl. Pre lângă acésta mai e de consideratŭ că, cu tótă sporirea comandelorŭ, nu potŭ lucra din causa lipsei de materialŭ brutŭ. Ar fi de recomandatŭ, décă celŭ puţinŭ Ardelenilorŭ ce îşĭ au oile în România li s'ar permite ca lâna căştigată în decursulŭ anului sĕ o pótă aduce în ţéră. Acésta ar fi celŭ puţinŭ unŭ ajutorŭ pipăibilŭ, ce nu arŭ costa pe nimenĭ nimica. Dér ce sĕ ḑicemŭ la aceea, că ministerulŭ la rugarea pentru a încuviinţa importarea lânei, rĕspunde: se dă concesiunea, însĕ cu condiţiunea, ca respectivulŭ sĕ-şĭ aducă oile la graniţă. Dér oile suntŭ multe milurĭ departe de graniţă, aşa încâtŭ condiţiunea nu se póte indeplini.

Cismarii se află în aceeaşĭ situaţiune ca papucarii. Dér totŭ e pentru ei păgubirea mai mare, deórece lucră mai multŭ materialŭ. De presentŭ trebue sĕ'şĭ cumpere mai scumpŭ materialulŭ brutŭ, fără sĕ pótă vinde marfa mai scumpŭ. De órece s'a urcatŭ vama dela 1 fl. pentru 100 piei la 50 fl., se suiă paguba la mai multe mii de florinĭ. Aicĭ arŭ ajuta bine o furnisare pentru statŭ, armată etc.)

Mai mică e paguba la *ţesătorĭ*, carĭ trimeteau năfrămĭ de femei în România.

Dér şi la alte ramurĭ de industriă se dovedesce, că a causatŭ rĕsboiulŭ vamalŭ însemnate pagube: *pielarilorŭ*, *lăcătuşilorŭ*, *tinichigiilorŭ*, *croitorilorŭ*. Pielarii încă mai mulţĭ anĭ au suferitŭ marĭ pagube prin şicanele ce li se făceau la graniţă, căcĭ multe s'au întreprinsŭ pentru a zădărnici importarea materialului brutŭ.

Totŭ aşa s'a pricinuitŭ pagubă mare singuraticelorŭ măestrii, căcĭ comandele ce şĭ-au făcutŭ şi nu s'au pututŭ esecuta înainte de 1 Iunie, nu se mai primescŭ din partea comercianţilorŭ românĭ, altfelŭ decâtŭ décă plătescŭ măiestrii vama tarifului excepţionalŭ.

»Din tóte acestea resultă, că mare pagubă ne-a causatŭ nouĕ rĕsboiulŭ vamalŭ cu România, şi că singuraticii cetăţenii au sĕ ispăséscă pĕcatele guvernului! Şi décă paguba, ce o sufere singurŭ Sibiiulŭ se urcă la mai multe mii florenĭ, atuncĭ se póte conchide ce perde împrejurimea, ţéra? Acéstă perdere, se măresce şi mai multŭ prin aceea, că mare numĕrŭ de industriaşĭ emigréză din ţéra nóstră şi se stabilescŭ în România, pentrucă acolo au pieţă de vêndare!«

Ateneulŭ românŭ din Bucurescĭ.

Duminecă în 26 Octomvre s'a pusŭ piétra fundamentală a palatului Ateneului românŭ din Bucurescĭ. Cu acéstă ocasiune d. C. Esarcu a pronunţatŭ unŭ discursŭ, ḑicêndŭ între altele:

Ateneulŭ, domnilorŭ, işĭ propune de a atrage în sînulŭ sĕu pe tinerii de talentŭ şi de ştiinţă, de a-i condensa împrejurulŭ adevĕrului şi frumosului, a'i îndemna la lucru pentru a'şĭ mări cerculŭ cunoştinţelorŭ în întrunirĭ particulare, în care sĕ discute şi sĕ tracteze cestiunĭ coprinse în cele trei secţiunĭ ale sale: sciinţele positive, sciinţele morale şi politice, artă şi literatură, şi în fine a le oferi o tribună simpatică publicului, unde sĕ aducă resultatulŭ studielorŭ, meditaţiilorŭ şi, décă este cu putinţă descoperirilorŭ lorŭ.

Lucrândŭ astfelŭ pentru dênşii, elŭ lucréză în acelaşĭ timpŭ pentru publicŭ pe care îlŭ instruesce, îlŭ nobiliteză şi'lŭ înalţă. Lucrândŭ pentru societatea şi ţéra în care trăesce, ei atragŭ într'unŭ modŭ onorabilŭ privirile şi simpatiele concetăţenilorŭ lorŭ, intră într'unŭ modŭ demnŭ în cariera vieţei şi onorurile, ce vorŭ fi în urmă chemaţĭ sĕ priméscă, nu vorŭ fi contrarii onórei.

Ateneulŭ speră încă a crea unŭ curentŭ, care sĕ mai paraliseze acea causă de destrucţiune pe care altă dată am comparat'o cu lupóica, de care vorbesce marele poetŭ florentinŭ, ce nu 'şi satură nicĭodată nesăţiósa poftă şi după mâncare e şi mai fometosă decâtŭ la începutŭ *dopo il pasto ha piu fame che pria,* care împedica pe omŭ atâtŭ câtŭ îlŭ ucide, *tanto l'impedisce che l'occide.* Ateneulŭ a atrasŭ altădată şi speră a atrage şi mai multŭ în sfera activităţei sale, cei mai însemnaţĭ din ómenii noştri politicĭ carĭ, venindŭ mai desŭ în templele senine ale ştiinţei şi ale artei, se vorŭ pune mai directŭ în presenţa adevĕrului şi frumosului eternŭ în contactulŭ cărora inteligenţa şi inima dobêndescŭ acele obicĭnuinţe de elevaţiune şi de demnitate, prin care ne transportă în actele vieţei practice.

Când într'o ţéră se află ómenĭ, la órecare depăr-

FOILETONU.

Luna

în spiritulŭ creatorŭ alŭ poporului românŭ.

(Urmare)

Din câte amŭ adusŭ pănă acum înainte, spicuindŭ în mitologia greco-romană şi cea română şi pe care câtŭ amŭ pututŭ le-amŭ combinatŭ între sine, ar urma că Diana şi cultulŭ ei e viu şi astăḑĭ la poporulŭ nostru, ar urma, că Diana, cu Nimfele ei, e totŭ aceea şi astăḑĭ pe pămêntulŭ locuitŭ de Românĭ, care fŭ şi pe sacrulŭ pămêntŭ alŭ Italiei. Decĭ déră Iléna Cosânḑiana nu e nicĭ ḑeitate dacică, nicĭ slavică, séu galică, ea e ḑeitate prin escelenţă: *„română“*. Şi ca atare Românulŭ o adóră din timpurile cele mai obscure, ér cultulŭ ei e deodată cu alŭ Ḑeului Janŭ. Şi precum Diana era ḑeitate de lună şi ḑînă frumósă de lumină: în tocmai e şi Cosânḑiana deeă de lună şi ḑînă de lumină, precum apare din cele espuse de noi în tractatulŭ de faţă, unde Sórele şi Luna suntŭ doi fraţĭ, ad. Apoline cu Arthemide (Dianus cum Diana v. Ianus cum Iana) şi Fĕtŭ frumosŭ cu Iléna Cosânḑiana (Helios cum Luna.)

*

Sĕ ne abatemŭ puţinŭ din mersulŭ acestui tractatŭ şi sĕ aruncămŭ o privire fugitivă în istoria altorŭ popórĕ vechĭ, ca sĕ vedemŭ, décă şi în viéţa séu în spiritulŭ lorŭ creatorŭ a jucatŭ ceva rolŭ Luna?! Şi nu în deşertŭ ne incercămŭ! Avêndŭ înainte-ne cunoscutŭ impulsulŭ popórĕlorŭ primitive pentru formarea religiunii lorŭ, uşorŭ vomŭ dobêndi ceea ce căutămŭ. Şi apoi, care fŭ proximulŭ impulsŭ pentru formarea religiunii, decâtŭ *natura şi privirea* aceleia? De unde la tóte popórele, escepţionândŭ pe Judei, religiunea fŭ în fondŭ *o religiune naturală*. Ér fiindcă natura e abundantă de elemente, corpurĭ şi graţii fermecătóre: omulŭ în copilăria lui, cuprinsŭ de admirarea acelora, le-a adoratŭ, sanctificatŭ şi ḑeificatŭ — Poporulŭ nostru românŭ, chiar aḑĭ admiră şi sanctifică puterea naturii; elŭ sanctifică Sórele, esclamândŭ: »Sântulŭ Sóre“, „Sânta Lună!“ »Sânta Plóiă!« etc,

Elŭ prin acesta nu e păgânŭ, căcĭ adorândŭ opulŭ architectului divinŭ, îlŭ adóră pe dênsulŭ. In natură nimicŭ nu e aşa de admirabilŭ, ca Sórele şi Luna, acéstă părechiă regală, ce îmbracă natura şi universulŭ cu lumina sa! Decĭ tóte popórĕle primulŭ cultŭ îlŭ deteră ĕstorŭ douĕ corpurĭ cerescĭ, şi mai tóte popórĕle şi le făcură primele divinităţĭ. Ĕstmodŭ Egiptenii avură pre Osyris et Isys — Sórele şi Luna — numite şi *Fara et Marhpa*, (de unde Faraon et Marhpaon) şi alŭ cărorŭ cultŭ fŭ celŭ mai vechiu în totŭ Egiptulŭ. Cândŭ se întêmpla întunecime de lună, atuncĭ Egiptenii aruncau săgeţĭ spre lună ca sĕ gonéscă spiritulŭ celŭ rĕu, ce se presupunea că mâncă Luna.*) Anticii Fenicienĭ, a cărorŭ religiune în fondŭ fŭ cea a Egiptenilorŭ, încă adorau Sórele şi Luna ca cele mai vechĭ ḑeităţĭ ale lorŭ, sub numele Baal et Astarte, căcĭ acestea douĕ corpurĭ cerescĭ i-au pusŭ pe ei mai ântêiu în admirare. Mitologia feniciană o represintă pe Astarte ca pe o mamă a mai multorŭ copii, carĭ se presupuneu, că suntŭ stelele.**) Ce frumseţă poetică!!... Totŭ astă ḑeeă, la Evrei, sub numele Astaroth, represintă turme de oi şi capre. Astarte fŭ adorată ca regina nopţii. Evreii, ca şi Egiptenii, puneu mare pondŭ pe cursulŭ lunii, şi ei ca şi Egiptenii se foloséu de *anulŭ lunarŭ*. Fiăcare începutŭ alŭ lunii nouĕ pentru Judei era o sĕrbătóre. Ba li se demânda Judeilorŭ, ca în inceputulŭ fiăcărei lunĭ sĕ peregrineze la mormênturile nemurilorŭ lorŭ şi acolo sĕ se plângă, ca venindŭ sufletulŭ deja eşitŭ din lume, sĕ-i mângăie şi sĕ-i înveţe cum au de a scăpa din unŭ nĕcasŭ séu din altulŭ. Totuşĭ Judeii nu facŭ acésta în tótă luna, — ei o facŭ şi potŭ sĕ o facă dela începutulŭ lunii Elel şi pănă în 10 a lunii Tisri, ad. pănă cam în 18 Octomvre.

Mare sĕrbătóre aveu Judeii şi la aşa ḑisulŭ anulŭ nou la începutulŭ lunii Tisri, care era serbată cu sunete de trompete, ajunŭ, penitenţă etc. Judeii opinéză, că acéstă sĕrbătóre pentru aceea se serbéză în astă lună, fiindŭ că după părerea lorŭ în astă lună s'ar fi creatŭ lumea. Rabinii încă credŭ, că începutulŭ acestei lunĭ, carea e prima lună a anului civilŭ, s'ar sigila în ceriurĭ, ceea ce are sĕ se întêmple cu fiăcare omŭ în decursulŭ anului, şi că în acésta ḑi a acestei lunĭ sĕ sigiléză în

*) Plutarchus de Ibyde et Osyride. Iablonsky, Panteon Aegiptorum.

**) Sancuaniathon ap. Euseb. Praep. Evang. L. I. c. 10 p. 34.

tare de sgomotulŭ luptelorŭ absorbitóre ale ḑilei, care potŭ avea timpulŭ sĕ cugete şi sĕ mediteze într'o sferă mai senină, ei vĕdŭ mai limpede adevĕratele trebuinţe ale societăţii şi ale statului. *Societatea pentru învĕţătura poporului românŭ*, care a adusŭ şi continuă a aduce incontestabile şi necontestate serviciurĭ instrucţiunii poporului, a fostŭ concepută în sînulŭ Ateneului şi membrii Ateneului au fostŭ primii iniţiatorĭ şi primii profesorĭ ai scólelorŭ sale de adulţĭ pentru instrucţiunea generală şi instrucţiunea civică a şcólelorŭ sale de meseriaşĭ, din care a eşitŭ în urmă *Societatea Concordia*.

Totŭ în sînulŭ Ateneului s'au conceputŭ încă două societăţĭ ce au mai specialŭ în vedere frumosulŭ şi partea estetică a culturei umane, *Societatea filarmonică*, cu concertele sale simfonice şi silinţele de a rĕspândi în publicŭ gustulŭ musicei clasice şi *Societatea amicilorŭ de Belle Arte*, cu prima esposiţiune artistică generală, ce s'a organisatŭ în ţéră şi cu încercările de a deştepta gustulŭ artelorŭ plastice. In fine totŭ în sînulŭ Ateneului s'a formulatŭ ideea constituirii Societăţii pentru *Istoria Patriei*, cu scopŭ de a culege şi a da la lumină acele numeróse şi preţióse documente, ce se află atâtŭ prin ţéră câtŭ şi prin străinătate şi a deştepta, manţinêndŭ neîncetatŭ viu amorulŭ Patriei, acéstă ultimă sinteză, acestŭ scopŭ finalŭ alŭ tuturorŭ lucrurilorŭ şi aspiraţiunilorŭ nóstre. Étă domnilorŭ şi dómnelorŭ pentru trecutŭ.

Ce aspiră Ateneulŭ a deveni în viitorŭ? Acestŭ monumentŭ, ce se înalţă cu falnice şi imposante proporţiunĭ arhitectuale, după ce va cristalisa ideile ce formularămŭ înaintea d-vóstră, ne va deschide nouĕ orizonturĭ, noué perspective.

Ateneulŭ împreună cu societăţile isvorîte dela dênsulŭ, împreună cu societăţile surorĭ ce urmărescŭ unŭ scopŭ analogŭ cu alŭ sĕu: *Societatea geografică*, *Societatea corpului didacticŭ*, *Societatea politecnică*, *Societatea sciinţelorŭ medicale* vorŭ avea în acestŭ palatŭ domiciliulŭ lorŭ, punctulŭ lorŭ de raḑimŭ şi de raliare şi va forma o vastă confederaţiune ce va căta sĕ deştepte şi în acelaşĭ timpŭ sĕ coordone tóte activităţile şi tóte energiile inteliginţii naţionale.

Când acéstă confederaţiune îşĭ va îndeplini evoluţiunea sa şi va ajunge la apogeulŭ activităţii şi desvoltării sale, imaginea nóstră 'şĭ va găsi întru totŭ aplicarea sa.

Uitându-ne atuncĭ cu mândrie la acestŭ palatŭ şi la maiestosulŭ fluviu, ce va fecunda câmpia naţională, vomŭ ḑice cu toţii: e Nilulŭ, e Danubiulŭ, e o mare instituţiune.

Domnilorŭ! Aceia, carĭ au studiatŭ legile după care se desvoltă societăţile omenescĭ sciu că, décă o naţiune se învêrtesce în cerculŭ viţiosŭ alŭ aceloraşĭ rătăcirĭ, descuragiărĭ şi demoralisărĭ, acésta provine din causa stărei sale mintale, care conţine germenulŭ tuturorŭ acestorŭ rele şi după care, conformŭ unei legĭ constituante a filosofiei istoriei, inevitabilŭ se modelă starea sa socială şi politică.

O adevĕrată eră nouă nu póte dér începe pentr statulŭ românŭ decâtŭ creândŭ în sînulŭ sĕu puternice curenta, carĭ sĕ nu conducă la reforme mintale, şi asemenea curente nu se potŭ crea decâtŭ prin instituţiunĭ ca acelea despre care vorbimŭ.

De acestŭ adevĕrŭ este pĕtrunsŭ augustulŭ preşedinte de onóre alŭ instituţiunei nóstre, care ne-a acordatŭ totdéuna înaltulŭ şi puterniculŭ sĕu sprijinŭ. Imĭ facŭ, d-lorŭ, o datoriă a declara aci — şi sunt în poziţiă a o sci — că fără sprijinulŭ şi protecţiunea M. S. Regelui, acestŭ palatŭ nu s'ar ridica maestosŭ şi imposantŭ în acestŭ locŭ atâtŭ de admirabilŭ, adaptatŭ destinaţiunei ce i-amŭ datŭ. Ateneulŭ dér astăḑĭ, cu ocasiunea acestorŭ solemnităţĭ, îşĭ face o datoriă de a reînoi espresiunea omagielorŭ, devotamentului şi gratitudinei sale şi o depune la picióre1e augustului sĕu preşedinte de onóre.

Unŭ tributŭ de gratitudine datorimŭ încă unui factorŭ ce cu o admirabilă spontaneitate şi cu unŭ avêntŭ iresistibilŭ a îmbrăţişatŭ idea nóstră şi i-a datŭ celŭ mai preţiosŭ şi adorabilŭ concursŭ.

Cum am ḑisŭ într'altŭ locŭ, şi cum ne place a o repeta aci, dómnele române, printr'o atracţiune şi afinitate naturală către o operă în care Estetica şi Belele-Arte vorŭ avea loculŭ de onóre în campania ce amŭ întreprinsŭ. E naturalŭ dér, prin urmare, că numele acestorŭ nobile dómne sĕ fiă pronunţatŭ de noi cu simpatiă şi respectŭ, şi sĕ rĕsune în viitorŭ dulce şi armoniosŭ, în clasica incintă a monumentului la a cărui canstruire ele vorŭ fi luatŭ o parte atâtŭ de însemnată.

Unŭ cuvêntŭ încă, domnilorŭ, şi terminŭ. M. S. Regele în discursulŭ sĕu dela Curtea de Argeşŭ a amintitŭ unŭ faptŭ istoricŭ de o mare semnificaţiune.

In epoca depărtată a lui Neagoe Vodă acestŭ principe făcuse sĕ viă ca sĕ asiste la tîrnoséla bisericei sale şi sĕ recunóscă unŭ felŭ de egemoniă religiósă, pe patriarhulŭ dela Ţarigradŭ, pe egumenii dela muntele Atos, pe mai mulţĭ mitropoliţĭ şi episcopĭ din alte locurĭ depărtate. Ei bine, domnilorŭ, ceea ce sĕvîrşise Neagoe Vodă în acele grele timpurĭ, graţiă religiei, noi o vomŭ îndeplini, graţiă sciinţei.

Astăḑĭ dér, dómnelorŭ şi domnilorŭ, când punemŭ pétra fundamentală a palatului Ateneului, sĕ facemŭ dér urărĭ, ca sĕ se apropie câtŭ mai curêndŭ terminarea acestui templu alŭ artei şi sciinţei şi la tîrnoséla lui sĕ invitămŭ pe învĕţaţii şi pe ómenii cei mai distinşĭ din peninsula balcanică carĭ, venindŭ în capitala regatului românŭ, vorŭ vedé consolidată confederaţiunea societăţilorŭ nóstre de cultură şi stabilită într'unŭ splendidŭ monumentŭ de unde se vorŭ rĕspândi în depărtare raḑe de lumină şi civilisaţiune.

Ultime scirĭ.

Têrnova, 10 Noemvre. — *Partisanii prinţului Alexandru de Battenberg au stăruitŭ pentru realegerea acestuia.* Numai după ce Stambulovŭ a declaratŭ că situaţiunea e grea şi că guvernulŭ ar demisiona décă s'ar realege prinţulŭ Alexandru, Sobrania a hotărîtŭ alegerea prinţului Waldemar, deşi Stambulovŭ a spus'o pe faţă că Rusia nu va recunósce alegerea. Fostulŭ capŭ alŭ partidei prinţului Alexandru, Stoianov, şi-a începutŭ discursulŭ sĕu în favórea prinţului Waldemar cu cuvintele: „Regele e mortŭ, trăiască regele!“

Têrnova, 10 Noemvre. — Regentulŭ Karavelov şi-a datŭ demisiunea, fiind-că părerile sale asupra situaţiunei guverului şi a ţĕrii diferŭ de ale regenţei şi ale ministerului.

Berlinŭ, 10 Noemvre. — Rusia fiindŭ întrebată de Austria asupra candidatului la tronulŭ Bulgariei, ar fi comunicatŭ contelui Kalnoky, că *candidatulŭ ei este Prinţulŭ de Mingrelia* (provincia transcaucasică la Marea Négră. — Red.

Londra, 20 Noemvre. — Contele Kalnoky ar fi declaratŭ ambasadorului englesŭ Paget, care sosesce aḑĭ aci, că *Austria ar considera o ocupare rusă a Bulgariei ca unŭ casŭ de rĕsboiu.*

Pesta, 11 Noemvre. — Deputatulŭ Ugron şi advocatulŭ Bokros s'au duelatŭ, ântêiŭ cu pistolulŭ şi apoi, fiindŭ că poliţia după primele glónţe ce s'au schimbatŭ, ia opritŭ, cu sabia la scóla de călăriă. Ugron [a fostŭ uşorŭ rănitŭ. (Cetitorii noştri cunoscŭ afacerea. — Red.)

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PESTA, 12 Noemvre. — *Comisiunea delegaţiunei ungare pentru afacerile esterne a hotărîtŭ sĕ invite pe ministrulŭ de esterne Kalnoky în şedinţa de aḑĭ, Sâmbătă, a schiţa într'unŭ şirŭ legată tabloulŭ situaţiunei publice, şi a espune principiele ce l'au condusŭ la discutarea cestiunei bulgare.*

In comisiunea militară, ministrulŭ de rĕsboiu Bylandt-Rheid a declaratŭ, că cuprinsulŭ broşurei: „Puterea militară a Austro-Ungariei în ora a 12-a“, e o invenţiune plină de animositate; accentuă, că se îngrijesce de instrucţiunea limbei unguresci în institutele militare de învĕţămêntŭ, şi că se face tótă uşurinţa posibilă tinerimei ungare d'a intra în ele. Mâne se va continua discuţiunea.

CANNES, 12 Noemvre. — *Prinţulŭ Waldemar a rĕspunsŭ la telegrama regenţei bulgare, că refusă alegerea sa de principe alŭ Bulgariei.*

TÊRNOVA, 12 Noemvre. — *In şedinţa de erĭ a Sobraniei, preşedintele i-a comunicatŭ rĕspunsulŭ prinţului Waldemar. In urma acésta Sobrania s'a amânatŭ pe Sâmbătă.*

PARISŬ, 12 Noemvre. — Freycinet a comunicatŭ în cameră, că guvernatorulŭ Tonchinului Paulŭ Bert a muritŭ. Şedinţa s'a ridicatŭ în semnŭ de doliu.

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 26 Octomvre st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	92—	93—
Renta rom. amort. (5%) .	$94\frac{1}{4}$	$94\frac{1}{2}$
» convert. (6%) . .	$88\frac{1}{2}$	89—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	33—	35—
Credit fonc. rural (7%) . .	$103\frac{1}{2}$	101—
» „ „ (5%) .	$87\frac{1}{2}$	88—
» » urban (7%) . .	$100\frac{1}{2}$	101—
» » » (6%) . .	92—	93—
» » » (5%) . .	84—	$84\frac{1}{2}$
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă . .	16.—	16.25
Bancnote austriace contra aurŭ. .	2.02—	2.03

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Mureşianu**

Ceriurĭ pedépsa orĭ rĕsplata pentru faptele omului din anulŭ expiratŭ.*)

Vechii Germanĭ încă adorau Sórele şi Luna ca pe unele din cele mai principale divinităţĭ, de unde prima ḑi o numiră: *„Sonn(s)tag“* ad. ḑiua Sórelui; pe a doua: *„Mon(d)tag“*, ad. ḑiua Lunii.

Nu mai puţinŭ Arabii şi Turcii! La ei încă e anulŭ lunarŭ. Ei au două lunĭ pe anŭ de caracterŭ religiosŭ în totalitate: una e Bairanul — Carnevalulŭ — timpulŭ când se devotéză plăcerilorŭ în sensulŭ Coranului (colecţiune de legĭ) şi carea sémĕnă cu Puriemulŭ Evreilorŭ, şi una Ramazzanulŭ s. Ramadanulŭ, când e postulŭ. Dér Turcii dau o exchisivă onóre Lunii de jumătate, — Semi lunii — ei o împlântă pe Moschee, Giamii,**) Medgide şi Medresse;***) cu ea îşĭ ornéză stindardele, vestmintele, decoraţiunile, cadrele icónelorŭ etc.

*

Cu tóte acestea, nicĭ unŭ poporŭ nu a făcutŭ aşa cultŭ lunii ca poporulŭ greco-romanŭ şi apoi ca poporulŭ daco-românŭ. Nicĭ unŭ poporŭ nu a priceputŭ luna şi nu a pututŭ vorbi cu dênsa ca Românulŭ. E dragă Românului luna, şi decă nu ar fi luna sĕ-i lumineze nóptea, elŭ nŭ şĭ-ar puté sĕ-şi lucre lucrulŭ rĕmasŭ de ḑiua, elŭ nu şĭ-ar puté cânta aşa cu dorŭ doina, elŭ nu ar avea cui sĕ-şĭ spună aleanulŭ inimii sale! Dér elŭ conservézâ pré bine cu luna, pré bine îşĭ descopere dorulŭ şi-şĭ spune iubirea şi luna ilŭ ascultă cu o faţă blândă şi compătimitóre:

Românulŭ scie. că numai luna sĕraca ilŭ ascultă bucurosŭ şi-lŭ crede. Căcĭ:

Câte stele suntŭ pe cerŭ
Tóte fugŭ şi tóte perŭ,
Numai luna, lunişóra
'Mĭ mai crede inimióra,
Numai luna sĕraca
'Mĭ mai crede inima!... Séu:

Câte stele suntŭ pe cerŭ
Până-n ḑiuă tóte perŭ,
Numai luna şi c'o stea
Scie de patima mea!

Bucuria, ce o are Românulŭ pentru lună se vede si de acolo, că elŭ e fórte veselŭ, când se face lună nouă. Căcĭ:

Lună nouă
Dragă nouĕ,
Lună plină
Fără tină! — Ér copii încă-i descântă, când o vĕdŭ séra apărêndŭ de după délŭ:
Iese buha buhuiétă
Dintre délurĭ cucuiétă, ş. a.

Din astă bucuriă şi din acéstă dragoste, ţce are Românulŭ faţă cu luna, cu carea elŭ îşĭ petrece din copilăriă până când e moşŭ bĕtrânŭ, nu a lipsitŭ ca elŭ, cu spiritulŭ sĕu imaginatŭ sĕ nu vorbéscă câte şi mai câte de dênsa: Elŭ o numesce: Pĕcurarŭ, ce'şĭ pasce oile, carĭ suntŭ stelele; elŭ o numesce crăiésă, împĕrătésă, sântă etc. Ér' acea negréţă, ce se vede în lună şi despre carea astronomii susţinŭ că ar fi *„munţĭ“*, Românulŭ o esplică pré naturalŭ, când ḑice: că pĕcurariulŭ îşĭ uscă obelele; că acolo ar fi Cainŭ şi Avelŭ şi se arată cum Cainŭ a tăiatŭ capulŭ luĭ Avelŭ; că acolo ar fi Ţiganulŭ cu slănina în spate. Când luna sufere întunecime, Românulŭ pré uşorŭ îţĭ esplică că o mănâncă vêrcolacii séu Moroii, ce se facŭ din nebotezaţĭ. Românulŭ, în spiritulŭ sĕu glumeţŭ, scie şi glumi cu luna séu celŭ puţinŭ sĕ o amestece intre glume. Despre unŭ omŭ, ce se măniă iute, ḑice că e luna, ce câtŭ ḑicĭ se vêră'n norŭ; despre unŭ omŭ mincinosŭ ḑice: acesta aşa e în stare sĕ minţă de şi luna stă în locŭ; despre unulŭ vagabondŭ, ce tótă nóptea umblă pre uliţă, Românulŭ ḑice: A fostŭ éc'aşa, sĕ vadă luna! Românulŭ ţĕranu, când vrea sĕ scape de vr'unŭ óspe incomodŭ ḑice: ah! ce mai drăgulită de lună e afară, pĕcatŭ sĕ şeḑĭ în casă! Despre unŭ omŭ, ce cască tare, Românulŭ ḑice, că stă sĕ'nghiţă luna; despre unulŭ, ce scie sĕ cânte frumosŭ din fluerŭ séra, Românulŭ ḑice: aşa ḑice de mândru, de şi luna par'că stă în locŭ şi-lŭ ascultă!

Am obosi pré multŭ pre iubiţii cetitorĭ, când am scrie aci şi două anecdote cu privire la lună. Una, cum adecă ómenii din unŭ satŭ, cugetând că a căḑutŭ luna în lacŭlŭ ce era lângă satŭ, tótă nóptea se trudiră sĕ pótă scóte luna afară; şi una, cum a mâncatŭ Sasulŭ luna cu mămăligă. Asta din urmă se află scrisă în şeḑĕtórea din 1883 de suscrisulŭ. (Va urma.)

*) Mishhna in Tr. Yoma. Maimonides in Tr. Kippur. Buxdorf in Sinagoga Judaeorum c. XX ap. Gutrie

**) Giamii, bisericĭ turcescĭ, in carĭ se cetescŭ rugăciunile de Vinerĭ numite Giume-Nemassi şi carĭ nu e permisŭ a le ceti în Medgida orĭ Moschee.

***) Medresse, academii (seminare) turcescĭ situate lângă Giamii.

Cursulu la bursa de Viena

din 11 Noemvre st. n. 1886.

Rentă de aurŭ 4%	102 40
Rentă de hârtiă 5%	92 50
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	151.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	99.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	114 50
Bonurĭ rurale ungare	105.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.—
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	105.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.—
Bonurĭ rurale transilvane	104 50
Bonurĭ croato-slavone	105 50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	122.25
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	124.70
Renta de hărtiă austriacă	83.70
Renta de arg. austr.	84 85
Renta de aurŭ austr.	112 70
Losurile din 1860	138 25
Acțiunile băncei austro-ungare	872 —
Act. băncei de creditŭ ung.	292.25
Act. băncei de creditŭ austr.	282.70
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.93
Napoleon-d'orĭ	9.91
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.35
Londra 10 Livres sterlinge	125.45

Cursulu pieței Brașovŭ

din 12 Noemvre st. n. 1886

Bancnote românescĭ	Cump.	8.44	Vênd.	8.46
Argint românesc	»	8.36	»	8.40
Napoleon-d'orĭ	»	9.88	»	9.91
Lire turcescĭ	»	11.22	»	11.25
Imperialĭ	»	10.22	»	10.25
Galbenĭ	»	5.89	»	5.91
Scrisurile fonc. »Albina»	»	100.50	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	117.—	»	118.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	4.50	—	—
Predealŭ (	—	9.32	—	—
(	—	—	—	—
Timișŭ	—	9.56	—	—
Brașovŭ (	—	10 29	—	—
(	7.47	—	4.16	—
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5.43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Hașfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighișóra (	11.29	—	9.19	—
(	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediașŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa micĕ	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blașiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiușŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vințulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2.56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirișŭ	3.53	—	4.51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clușiu (	5.30	—	5 56	—
(	—	6.03	—	8.00
Nedeșdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirișŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	—	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12.16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velințe	—	—	—	3.54
Oradia-mare (	—	9.13	—	4.05
(	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1.23	7.23
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena (	—	—	2.15	—
(	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2.06	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.41	2.17	—
Mező-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriș	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeșdu	—	—	4.58	6.24	—
Clușiu (	—	10.28	5.26	6.43	—
(	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriș	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
(	1 06	—	—	—	10.—
Uióra	1.13	—	—	—	10.09
Vințulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.41	—	—	—	10.48
Teiușŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2.35	—	—	—	12.12
Blașŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Cepsa mică	3 36	—	—	—	1.32
Mediașŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.3[illegible]	—	—	—	3.03
Sigișóra	5.12	—	—	—	3.49
Hașfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Brașovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
(	—	5.45	—	—	—
Timișŭ	—	6.22	—	—	—
Predealŭ (	—	6.47	—	—	—
(	—	—	—	—	—
Bucurescĭ	—	11.45	—	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.59	—	3.14
Vințulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Șibotŭ	12.52	—	4.50
Orăștia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborșin	5.30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9.33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10.27
Paulișŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovațŭ	7.59	—	11.25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8.42	—	4 52
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	4 10	5.45	—
Aradŭ	4 30	6.—	7.04
Glogovațŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulișŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bĕrzova	6.28	7.55	—
Soborșin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8.55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9 51	10.42	—
Simeria (Piski)	10.35	11.07	—
Orăștiă	11.11	11.37	—
Șibotŭ	11.43	12.—	—
Vințulŭ de josŭ	12 18	12.29	—
Alba-Iulia	12.36	12.46	—
Teiușŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	5.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timișóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Hațegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Banița	3.05	—	6.41
Petroșenĭ	3.37	—	7.12

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroșenĭ	10 07	—	6.10
Banița	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Hațegŭ	12.42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.